

สักการะพระพุทธรูป ณ วังหน้า พระปฎิมาแห่งแผ่นดิน : ทศพุทธรูปปฏิมาวังหน้า

นายกิตติพันธ์ พานสุวรรณ รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม พร้อมด้วย นายประทีป เพ็งตะโก อธิบดีกรมศิลปากร ผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม และกรมศิลปากร ร่วมสักการะพระพุทธรูป ณ วังหน้า พระปฎิมาแห่งแผ่นดิน : ทศพุทธรูปปฏิมาวังหน้า เป็นปฐมฤกษ์ ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2564 กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมศิลปากร ได้จัดกิจกรรมพิเศษ “สักการะพระพุทธรูป ณ วังหน้า พระปฎิมาแห่งแผ่นดิน : ทศพุทธรูปปฏิมาวังหน้า” อันเชิญพระพุทธรูปปฏิมาโบราณ 10 องค์ ที่เก็บสงวนรักษาในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โดยมีพระพุทธรูปลือชื่อ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) ประดิษฐานอยู่ ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ เป็นประธาน และคัดสรรพระพุทธรูปอีก 9 องค์ ที่มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวเนื่องกับสมเด็จพระบรมราชาเจ้า กรมพระราชวังบวรสถานมงคล สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มาประดิษฐานให้ประชาชนได้สักการบูชาเนื่องในเทศกาลขึ้นปีใหม่ ประกอบด้วย พระพุทธรูปที่อยู่ในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์มาแต่เดิม ได้แก่ พระพุทธรูปเงินสมอ พระพุทธรูปศิลาขาวมารวิชัย พระพุทธรูปลือชื่อจำลอง และพระพุทธรูปที่ขุดได้จากกรุในพระอุโบสถวัดบวรสถานสุทธาวาส เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช 2507 ได้แก่ พระพุทธรูปแก้วมารวิชัย พระพุทธรูปห้ามแก่นจันทร์ พระพุทธรูปป่าเลไลยก์ พระพุทธรูปมารวิชัย (พระชนมดัม) พระพุทธรูปทรงเครื่องสมมติ พระพุทธรูปทรงเครื่องประธานอภัย รวมทั้งยังได้จัดนิทรรศการพิเศษขนาดเล็กให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและรูปแบบทางศิลปกรรมของพระพุทธรูปทั้ง 10 องค์ อีกด้วย

ทั้งนี้ กรมศิลปากร ได้มีมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยทำการตรวจวัดอุณหภูมิผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน และติดตั้งสัญลักษณ์แสดงผ่านการคัดกรองก่อนเข้าแหล่งเรียนรู้ของกรมศิลปากร บันทึกข้อมูลของผู้ใช้บริการ เจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลา บริการเจลแอลกอฮอล์ตามจุดต่าง ๆ ที่มีการสัมผัสบ่อย พร้อมทั้งทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ทุก 2 ชั่วโมง จัดระบบการเข้าชมโดยจำกัดจำนวนผู้เข้าชม ให้มีระยะห่างระหว่างบุคคลไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อไม่ให้เกิดการแออัดในพื้นที่จัดกิจกรรม พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด

ขอเชิญพุทธศาสนิกชนสักการะพระพุทธรูป ณ วังหน้า พระปฎิมาแห่งแผ่นดิน : ทศพุทธรูปปฏิมาวังหน้า ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ระหว่างวันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2563 ถึงวันอาทิตย์ที่ 10 มกราคม 2564 เวลา 09.00-16.00 น. ทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ■

Bangkok Today

Circulation: 150,000
Ad Rate: 1,000

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 1 - พฤหัสบดี 7 มกราคม 2564

ปีที่: 18

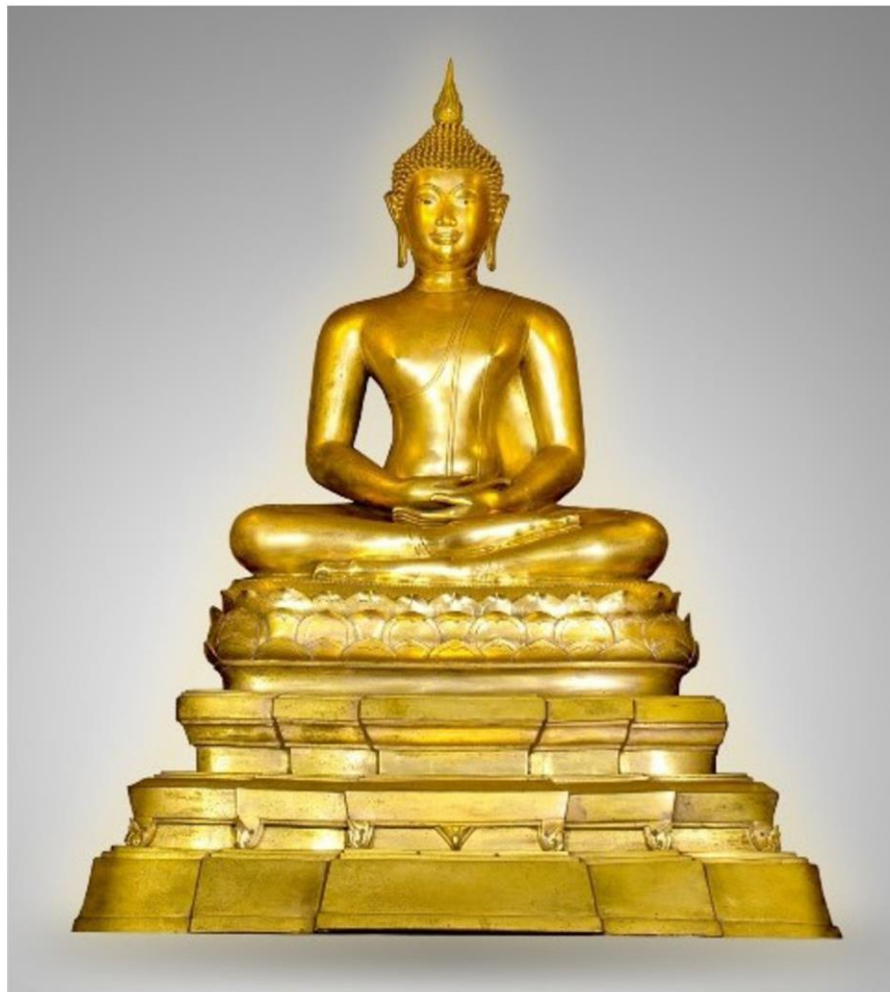
ฉบับที่: 3220

หน้า: 34(เต็มหน้า), 35, 36, 37

Col.Inch: 378.35 Ad Value: 378,350

PRValue (x3): 1,135,050 ศิลป: สีสี่

หัวข้อข่าว: สักการะพระพุทธรูป ณ วังหน้า พระปฎิมาแห่งแผ่นดิน : ทศพุทธรูปฎิมาวังหน้า

๑. พระพุทธลีหิงค์

แบบศิลปะ ศิลปะสุโขทัย-ล้านนา

อายุสมัย ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๑

ประวัติ สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท (วังหน้ารัชกาลที่ ๑) ทรงอัญเชิญมาจากเมืองเชียงใหม่มื่อพุทธศักราช ๒๓๓๘ ประดิษฐาน ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พระราชวังบวรสถานมงคล

พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) ประดิษฐานอยู่ ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ตามตำนานพระพุทธลีหิงค์ได้รับการอัญเชิญไปประดิษฐานเป็นสิริยังพระนครหลวงโบราณของไทยทุกแห่ง นับแต่กรุงสุโขทัย เชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา ตราบเท่าถึงกรุงรัตนโกสินทร์

๒. พระพุทธรูปฉันทสมอ

แบบศิลปะ ศิลปะรัตนโกสินทร์

อายุสมัย พุทธศตวรรษที่ ๒๔

ประวัติ เป็นของอยู่ในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์มาแต่เดิม

พระฉันทสมอประทับนั่งขัดสมาธิเพชร ทรงจีวรแบบพุทธศิลป์จีน คล้ายคลึงกับพระฉันทสมอที่วัดอัมรินทร์วรวิหาร กรุงเทพมหานคร ในพระวินัยปิฎกและพระสุตตันตปิฎกกล่าวถึงผลสมอและมะขามป้อมที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้เป็นเครื่องยาสำหรับพระภิกษุอาพาธ พระพุทธรูปปางฉันทสมอจึงนิยมบูชาเพื่อให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

๓. พระพุทธรูปศิลาขาวมารวิชัย

แบบศิลปะ ศิลปะรัตนโกสินทร์

อายุสมัย พุทธศตวรรษที่ ๒๔

ประวัติ เป็นของอยู่ในพระที่นั่งพุทธไสสวรรคมาแต่เดิม

ในสมัยรัชกาลที่ ๓-๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีความนิยมนำเข้าพระพุทธรูปหินอ่อนแกะสลักจากพม่ามาประดิษฐานในพระอารามหลวงต่าง ๆ โดยพระพุทธรูปปางมารวิชัยสลักจากหินอ่อนองค์นี้ มีพุทธลักษณะบางประการที่ต่างไปจากศิลปะรัตนโกสินทร์ กล่าวคือ ลักษณะการประทับนั่งขัดสมาธิเพชรที่พระชานุ (เข่า) ตกลงมาต่ำกว่าระดับพระเพลา (หน้าตัก) มาก และกลีบบัวหางยี่สลักติดกับฐานพระพุทธรูปก็มีลักษณะคล้ายกับกลีบบัวที่พบที่ฐานพระพุทธรูปสมัยราชวงศ์คองบองของพม่า

๔. พระพุทธลีหิงค์จำลอง

แบบศิลปะ

ศิลปะรัตนโกสินทร์

อายุสมัย

ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๓-ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๔

ประวัติ

เป็นของอยู่ในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์มาแต่เดิม

คติการสร้างพระพุทธลีหิงค์จำลองคงเนื่องมาจาก “นิทานพระพุทธลีหิงค์” ซึ่งแต่งโดยพระโพธิ์รังสี พระภิกษุชาวเชียงใหม่ กล่าวถึงพระเจ้ามหาพรหม เมื่ออัญเชิญพระพุทธลีหิงค์ไปประดิษฐานที่เมืองเชียงรายได้โปรดให้จำลองพระพุทธลีหิงค์ด้วยทองคำขนาดเท่ากับองค์เดิมและประดิษฐานในวิหารเดียวกับพระพุทธลีหิงค์องค์จริง ในสมัยรัชกาลที่ ๓ เมื่อพระพุทธลีหิงค์ยังประดิษฐานที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ก็มีพระพุทธลีหิงค์จำลองประดิษฐานคู่กันด้วย

๕. พระพุทธรูปแก้วมารวิชัย

แบบศิลปะ ศิลปะรัตนโกสินทร์

อายุสมัย พุทธศตวรรษที่ ๒๔

ประวัติ ชุดได้จากกรุในพระอุโบสถวัดบวรสถานสุทธารวาส

เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๗

พระพุทธรูปปางมารวิชัยแก้วสีเขียวฟ้า สมัยโบราณนิยมนำหินสีที่มีมูลค่าสูงและมีความแข็งใสเหมือนกับแก้วมาแกะสลักเป็นพระพุทธรูปเพื่อบรรจุไว้ในกรุพระเจดีย์ต่าง ๆ ในเวลาต่อมาเมื่อหินที่มีเนื้อใสสะอาดหายาก จึงใช้แก้วที่หลอมจากทรายขาวมาหล่อเป็นพระพุทธรูปทดแทน

๖. พระพุทธรูปห้าม แก่นจันทร์

แบบศิลปะ ศิลปะรัตนโกสินทร์

อายุสมัย พุทธศตวรรษที่ ๒๔

ประวัติ ชุดได้จากกรุในพระอุโบสถ

วัดบวรสถานสุทธารวาส เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๗

ตำนานพระแก่นจันทร์กล่าวว่า เมื่อพระพุทธองค์เสด็จลงมาจากดาวดึงส์หลังวันออกพรรษา และได้ไปโปรดพระเจ้าปเสนทิโกศล ด้วยพระพุทธานุญาตให้พระพุทธรูปแก่นจันทร์แดงที่พระเจ้าปเสนทิโกศล โปรดให้สร้างขึ้นแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เลื่อนหลักไปจากพุทธอาสน์ พระพุทธเจ้าจึงทรงยกฝ่าพระหัตถ์ซ้ายขึ้นเป็นกิริยาทรงห้าม ตำนานนี้ประสงค์จะอ้างว่าพระพุทธรูปแก่นจันทร์องค์นั้นเป็นต้นแบบของการสร้างพระพุทธรูปในภายหลัง หรืออีกนัยหนึ่งก็ถือว่า พระพุทธรูปมีขึ้นโดยพระอนุญาตและเหมือนพระพุทธองค์ เพราะตัวอย่างสร้างขึ้นแต่ในครั้งพุทธกาล

๗. พระพุทธรูปปาเลไลย์

แบบศิลปะ ศิลปะรัตนโกสินทร์

อายุสมัย พุทธศตวรรษที่ ๒๔

ประวัติ ชุดได้จากกรุในพระอุโบสถ

วัดบวรสถานสุทธารวาส เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๗

พระพุทธรูปที่สร้างขึ้นตามพระพุทธประวัติที่กล่าวถึงอุเบกขาบารมี เมื่อคราวภิกษุเมืองโกสัมพี เกิดแตกความสามัคคีกัน แม้พระพุทธองค์จะห้ามปรามอย่างไร ก็ไม่เชื่อฟัง จึงทรงเสด็จจาริกไปอยู่ตามลำพังพระองค์เดียวในป่าที่ชื่อว่าปาเลไลย์ โดยมีช้างปาเลไลยกะถวายตนเป็นอุปัฏฐาก และพญาวานรมีกุตลจิตนำรวงผึ้งติดกิ่งไม้มาถวายพระพุทธองค์ พระหัตถ์ซ้ายจึงวางหงายบนพระเพลาเป็นกิริยาทรงรับ

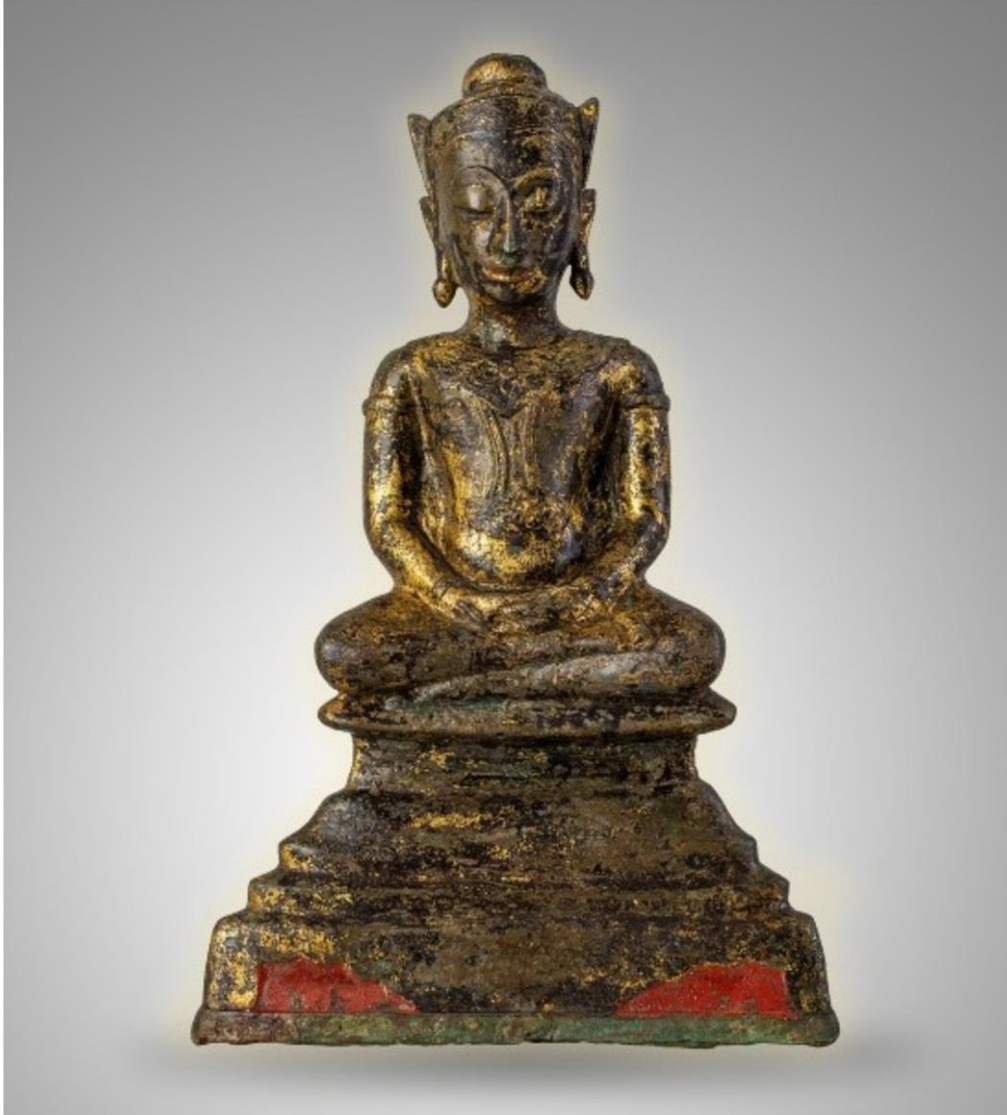
๘.พระพุทธรูปमारวิชัย (พระชนมดัม)

แบบศิลปะ ศิลปะอยุธยา

อายุสมัย พุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒

ประวัติ ขุดได้จากกรุในพระอุโบสถวัดบรมสถานสุทธารวาส
เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๗

พระพุทธรูปปางมารวิชัยแบบสกุลช่างนครศรีธรรมราชที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธรูปหิंसค์ของล้านนา โดยมีพระวรกายที่อวบอ้วน พระอุระนูน บั้นพระองค์เล็ก ทรงจีวรห่มเฉียง ชายจีวรสั้นเหนือพระถัน ปลายแยกออกเป็นเชี้ยวตะขาบ

๙. พระพุทธรูปทรงเครื่องสมาธิ

แบบศิลปะ ศิลปะอยุธยา

อายุสมัย พุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒

ประวัติ ขุดได้จากกรุในพระอุโบสถวัดบรมสถานสุทธาวาส

เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๗

พระพุทธรูปทรงเครื่องอาภรณ์อย่างกษัตริย์ มีคติในการสร้างหลายประการ กล่าวคือ สร้างตามพระพุทธรูปประวัติตอนพระพุทธเจ้าเนรมิตพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์รติแสดงธรรมโปรดท้าวมหาหิมวัตติภูมิและออกบรรพชาเป็นพระภิกษุ สร้างเป็นรูปฉลองพระองค์พระมหากษัตริย์ และสร้างเป็นรูปพระอนาคตพุทธเจ้าที่จะตรัสรู้ในอนาคต

๑๐.พระพุทธรูปทรงเครื่องประธานอภัย

แบบศิลปะ ศิลปะอยุธยา
อายุสมัย พุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒
ประวัติ ชุดได้จากกรุในพระอุโบสถวัดบวรสถานสุทธารวาส
เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๗

พระพุทธรูปฎิมาทรงยกพระหัตถ์ขวา พระหัตถ์ซ้ายทอดลงข้างพระ
วรกาย ตามคติเดิมของการสร้างพระพุทธรูปแต่เดิมของอินเดีย พระพุทธรูป
ที่แสดงพระหัตถ์ในท่านี้เรียกตามภาษาสันสกฤตว่า “อภยมุทรา” ภาษาไทยนำ
มาใช้ว่า “ปางประธานอภัย” เพื่อสื่อความหมายถึง “ความไม่มีภัยทั้งปวง” หรือ
“ไม่วุ่นแครงภัยใดๆ” อันมีความหมายถึงการปกป้องอันตราย

ข่าวเด่น ศาสนา-วัฒนธรรม รอบปี 63

พิษโควิด

งดสวดมนต์ข้ามปี-เลื่อนสอบ

สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 กลับมาสู่ภาวะวิกฤตอีกครั้งตั้งแต่เดือนพ.ย.เป็นต้นมา ส่งผลให้กิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ต้องเป็นอันพับเก็บโครงการกันไปหมด ไม่เว้นแม้แต่กิจกรรม “สวดมนต์ข้ามปี” ซึ่งในพื้นที่ส่วนกลาง มีสถานที่หลักในการจัดงานนี้ คือ สนามหลวง จัดโดยกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) และที่พุทธมณฑล จ.นครปฐม จัดโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) ก็ต้องประกาศงดการจัดงานไปตามระเบียบ ขณะที่ส่วนภูมิภาคก็ให้พิจารณาตามความเหมาะสมโดยให้พิจารณาจากมาตรการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของแต่ละจังหวัดเป็นหลัก และนอกจากโควิด-19 จะทำให้ต้องงดจัดสวดมนต์ข้ามปีแล้ว การสอบธรรมศึกษา ในวันที่ 24 และ 27 ธ.ค. 2563 ที่มีสนามสอบทั่วประเทศ มีผู้เข้าสอบมากกว่า 2 ล้านคน ก็มีความจำเป็นจะต้องเลื่อนสอบออกไปอย่างไม่มีกำหนด จนกว่าจะมีประกาศจากแม่กองธรรมสนามหลวง

ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร พัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ยินดีต้อนรับ บวร On Tour

เที่ยวชมชุมชน ทักโฮมสเตย์ ชิมอาหารท้องถิ่น เลือกซื้อของที่ระลึกผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย (CPOT)

สืบสาน รักษา ต่อยอดวัฒนธรรม ชุมชนแสดงพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน เปิดประสบการณ์ใหม่ให้กับทุกคนในครอบครัว ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เสริมสร้างความสามัคคี ความรัก ความเข้าใจกัน สร้างแรงบันดาลใจจากทุนทางวัฒนธรรม

Facebook: ชุมชนคุณธรรม วัฒนธรรมไทย
YouTube: ชุมชนคุณธรรม นำปัญญาสู่การพัฒนาชุมชน

1765 วัฒนธรรมไทย Thai Culture Heritage

‘บวรออนทัวร์’ ช่วยชุมชน

กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนชุมชนกว่า 20,000 แห่งทั่วประเทศ ด้วยพลัง “บวร” โดยอาศัยกลไกสำคัญของชุมชนทั้งผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานราชการ เกิดเป็นแคมเปญ “โครงการพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมตามรอยศาสตร์พระราชา เพื่อชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน” หรือ “บวร On Tour” โดยใช้ต้นทุนมรดกวัฒนธรรมของชุมชนต่าง ๆ ทั้งภูมิสังคม, ภูมิปัญญา และภูมิทางวัฒนธรรม ของท้องถิ่นมาช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาสินค้า สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อการลดรายจ่าย สร้างรายได้เพียงพอเพียง ด้วยศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อหวังช่วยชุมชนที่ต้องประสบปัญหาขาดรายได้จากการท่องเที่ยวเพราะการระบาดของโควิด-19

จัดกิจกรรม 150 ปี ชาตกาล ‘หลวงปู่มั่น’

กรมการศาสนา จัดกิจกรรมเฉลิมฉลองเนื่องในวาระครบรอบ 150 ปีชาตกาล “หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต” บูรพาจารย์สายพระป่า เป็นพระเถระที่คนไทยทั้งประเทศเคารพนับถือ โดยเมื่อปี 2562 กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) เสนอชื่อหลวงปู่มั่น เพื่อให้องค์การยูเนสโก ประกาศยกย่องและร่วมเฉลิมฉลองเนื่องในวาระครบรอบ 150 ปีชาตกาล ในปี 2563-2564 ต่อมาองค์การยูเนสโก มีมติให้ประกาศยกย่องหลวงปู่มั่นเป็นบุคคลสำคัญของโลก สาขาสันติภาพ

สำหรับกิจกรรมเฉลิมฉลองดังกล่าว ด้านศาสนา จัดพร้อมกันทั่วประเทศ อาทิ พิธีทำบุญตักบาตร, พิธีประกาศเกียรติคุณหลวงปู่มั่น, กิจกรรมเจริญสมาธิภาวนา ให้ความรู้ประชาชนเรื่องการฝึกสมาธิ และยังมีการจัดทำองค์ความรู้ จัดพิมพ์หนังสือ, จัดทำสารคดีชุดตามรอยบูรพคุณวัตร หลวงปู่มั่น, จัดทำแผ่นวีดิทัศน์ ชีวิตพระป่า ในภาคภาษาอังกฤษ เผยแพร่ไปยังสถานศึกษา หน่วยงานหรือองค์กรเครือข่ายทางพระพุทธศาสนา, จัดทำบทเพลงเทิดเกียรติคุณ, จัดทำเว็บไซต์ www.luangpumun.dra.go.th เผยแพร่ชีวประวัติ ปฏิปทา ผลงานหลวงปู่มั่น เป็นต้น

ตั้งคณะผู้ช่วยสนองงาน “สมเด็จพระสังฆราช”

มหาเถรสมาคม (มส.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 21 ก.ค. 2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะผู้ช่วยสนองงานในสมเด็จพระสังฆราช โดยระบุว่า สมเด็จพระสังฆราชได้มีพระลิจิต ลงวันที่ 18 ก.ค. 2563 แจ้งว่า เพื่อให้การปฏิบัติ บริหารศาสนกิจ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รอบคอบ และบังเกิดสัมฤทธิ์ผล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งพ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 จึงแต่งตั้ง คณะผู้ช่วยสนองงานในสมเด็จพระสังฆราช ดังนี้ 1.สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พุทธิมธุโร) ประธานคณะสนองงาน 2.สมเด็จพระธีรญาณมุนี (สมชาย วรชาโย) คณะสนองงาน 3.สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนปญฺโญ) คณะสนองงาน 4.สมเด็จพระมหาธีรจารย์ (ปสฤทธิ เขมังกโร) คณะสนองงาน 5.สมเด็จพระมหาธีรราชกุลมุนี (ธงชัย ธมฺมธโช) คณะสนองงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ 1.กลั่นกรอง พิจารณา ถวายความเห็นตามที่มีพระบัญชาเพื่อประกอบพระวินิจฉัยของสมเด็จพระสังฆราชในการบัญชาการคณะสงฆ์ในทางราชการ 2.รับสนองพระบัญชาและแบ่งเบาพระศาสนกิจตามพระบัญชา เพื่อให้การคณะสงฆ์เป็นไปโดยเรียบร้อย 3.ปฏิบัติกรอื่น ๆ ตามที่มีพระบัญชามอบหมาย

พลิกโผ ‘สมเด็จพระธงชัย’ เป็นเจ้าคณะใหญ่หนกลาง

หลังจากที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สมศักดิ์ อุปสโม) วัดพิชยญาติการาม กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หนกลาง มรณภาพ เมื่อวันที่ 28 มิ.ย. 2562 ที่ประชุม

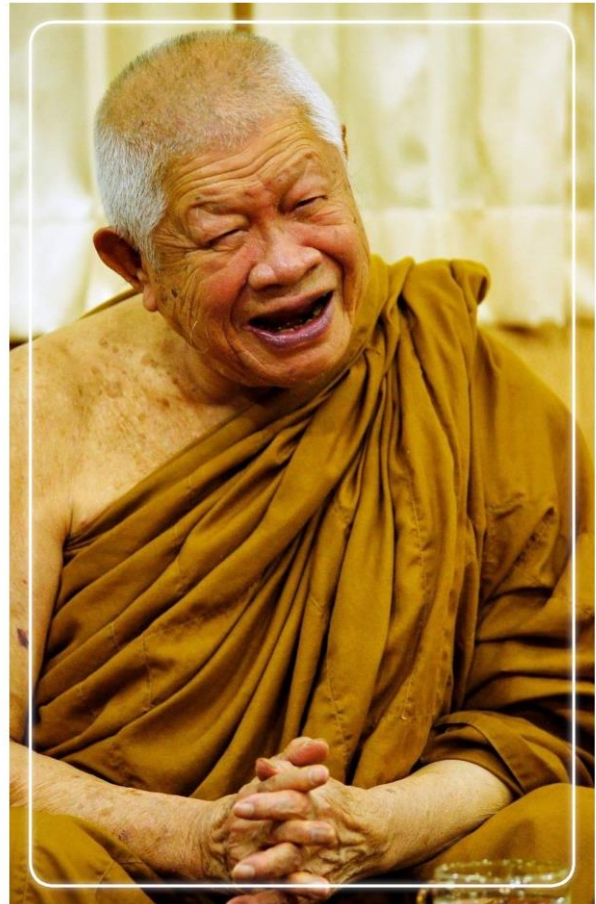
มหาเถรสมาคม (มส.) ที่มีมติแต่งตั้ง พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) วัดประยูรวงศาวาส กรรมการมส. เป็นรักษาการเจ้าคณะใหญ่หนกลางนับแต่นั้นเป็นต้นมา เป็นเวลากว่า 1 ปี ก็ยังไม่มีการแต่งตั้งเจ้าคณะใหญ่หนกลางตัวจริง ด้วยเหตุที่ ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยการ แต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2563) ระบุ การแต่งตั้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด และเจ้าอาวาสพระอารามหลวง เป็นพระราชอำนาจ กระทั่งวันที่ 30 ต.ค. 2563 ที่พระตำหนักเพ็ชร วัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จเป็นประธานการประชุมมส. และประทานพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช แต่งตั้งสมเด็จพระมหาธีรราชกุลมุนี (ธงชัย ธมฺมธโช) หรือ “สมเด็จพระธงชัย” ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไตรมิตรฯ กรรมการมส. เป็นเจ้าคณะใหญ่หนกลาง เรียกได้ว่า พลิกโผ มาเหนือความคาดหมายของเหล่าผู้คร่ำหวอดในวงการคณะสงฆ์กันเลยทีเดียว เพราะโดยปกติแล้วในวงการคณะสงฆ์ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นรักษาการ มักที่จะไม่พลาดในการขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นตัวจริงในตำแหน่งนั้น ๆ

‘เจ้าคุณประกอบ’ วัดราชบพิธฯ สึก

กลายเป็นข่าวที่สร้างความแปลกใจให้กับคณะสงฆ์มากที่สุดอีกข่าวหนึ่ง เมื่ออยู่ ๆ พระราชวงศดิลก (ประกอบ สุภากรโร) หรือ “เจ้าคุณประกอบ” ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธฯ เจ้าคณะเขตพระโขนง (ธรรมยุต) ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะจ.นครสวรรค์ (ธรรมยุต) ได้ลาสิกขา หรือ สึก อย่างเงียบ ๆ ที่วัดเสนาสนาราม จ.พระนครศรีอยุธยา เมื่อเวลา 10.00 น. วันที่ 16 พ.ย. 2563 ทั้งที่เจ้าคุณประกอบ ถือว่าเป็นพระหนุ่มที่มีอนาคตไกลในคณะสงฆ์ธรรมยุต ได้รับความไว้วางใจจากสมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (สุชิน อุดฺธิโน) เลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช ทำงานสำคัญ ๆ อยู่เป็นประจำ จนเป็นที่กล่าวกันในวงการคณะสงฆ์ว่า เป็นมือขวาของสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ อีกทั้งยังได้รับความไว้วางใจจากคณะสงฆ์คณะธรรมยุต ดำรงตำแหน่งสำคัญหลายตำแหน่ง ส่วนสาเหตุที่ลาสิกขาในครั้งนี้ยังคงไม่แน่ชัด แต่คาดว่าเพราะเจ้าคุณประกอบต้องการไปดูแลแม่ รวมทั้งตัวเจ้าคุณประกอบเองมีปัญหาด้านสุขภาพด้วย

สิ้น ‘หลวงพ่อวิริยงค์’ ผู้ก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพ

เมื่อวันที่ 22 ธ.ค. วัดธรรมมงคล เถาบุญญนนท์วิหาร ประกาศ แจ้งข่าว สมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิรินุชโร) เจ้าอาวาสวัดธรรมมงคล ประธานกรรมการคณะสงฆ์ธรรมยุตในประเทศไทยแคนาดา ได้ถึงแก่กรรมลงในวันที่ 22 ธ.ค. 2563 เวลา 07.32 น. สิริอายุ 100 ปี 11 เดือน 15 วัน 80 พรรษา โดยระบุว่า ตามที่เจ้าประคุณสมเด็จพระญาณวชิโรดม เข้ารับการรักษาอาการอาพาธที่โรงพยาบาลกรุงเทพ ตั้งแต่วันที่ 16 ธ.ค. 2563 คณะแพทย์ผู้ดูแลรักษาได้ให้การรักษาย่างใกล้ชิดเต็มความสามารถร่วมกับการทำกายภาพบำบัด อาการเริ่มดีขึ้นสลับกับคงที่ตามลำดับมา ส่วงถึงวันที่ 19 ธ.ค. 2563 เจ้าประคุณสมเด็จพระญาณวชิโรดม มีอาการทรุดลง และมรณภาพด้วยอาการสงบด้วยโรครักษา ในวันที่ 22 ธ.ค. 2563 เวลา 07.32 น. สิริอายุ 100 ปี 11 เดือน 15 วัน 80 พรรษา ทั้งนี้หลวงพ่อวิริยงค์ เป็นผู้ก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพ ที่มี 287 สาขาทั่วประเทศ และในต่างประเทศที่แคนาดา และสหรัฐอเมริกา โดยหลวงพ่อวิริยงค์ เพิ่งได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระราชาคณะ สมเด็จพระญาณวชิโรดม เมื่อวันที่ 2 พ.ย. ที่ผ่านมานับเป็นชาวเครือในวงการสงฆ์ ส่งท้ายปี 2563

ยื่นฟ้อง 'ฤๅษศฤพษย์' อดีตปลัดวธ.

กลายเป็นข่าวฉาวในกระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) ขึ้นมาทันที เมื่อสำนักงานปลัดวธ. ว่าจ้างบริษัทที่เพิ่งจัดตั้งไม่กี่เดือนจัดทำเครื่องเกียรติยศประกอบศพในภารกิจพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน เช่น หีบ โกศ ฉัตรตั้ง เป็นต้น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ทำให้บริษัทคู่แข่งที่เสียผลประโยชน์ทำเรื่องร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมถึงสำนักงานปลัดวธ. เป็นเหตุให้ นางยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร ปลัดวธ. ต้องมีคำสั่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งในขณะที่ผลสอบข้อเท็จจริง

ยังไม่ปรากฏนั้น หนึ่งในบริษัทที่ได้รับเชิญจากสำนักงานปลัดวธ. ให้ยื่นข้อเสนอและเสนอราคาการจัดจ้างงานโครงการจัดทำเครื่องเกียรติยศประกอบศพในภารกิจพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานก็ได้ดำเนินการยื่นฟ้อง นายฤๅษศฤพษย์ ศิริ อดีตปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) ต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ในข้อหาปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ในการจัดจ้างงานโครงการจัดทำเครื่องเกียรติยศประกอบศพในภารกิจพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน (เช่น หีบ โกศ ฉัตรตั้ง) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยศาลเห็นควรรับคดีไต่สวนมูลฟ้อง และนัดพร้อมเพื่อกำหนดพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องวันที่ 22 เม.ย. 2564 เวลา 10.00 น.

สอบวินัยไม่ร้ายแรง บรณ.สวจ.พิจิตร

กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) ถูกจับตามองในเรื่องปัญหาการทุจริตอีกครั้ง เมื่อสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (สวจ.) พิจิตรมีคำสั่งเรียกคืนเงินจากวัดที่ได้รับบขอุดหนุนโครงการบรรพชา

ตามที่กรมการศาสนากำหนดและผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตรอนุมัติและไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรงแล้ว

สหรัฐ ยอมส่ง 2 กับหลังคืนไทย

ข่าวดีสำหรับคนรักศิลปวัฒนธรรม เมื่อสองโบราณวัตถุชิ้นสำคัญของไทยซึ่งถูกลักลอบนำออกไปต่างประเทศกำลังจะได้กลับสู่ไทย คือ ทับหลังจากปราสาทเขาโล้น จ.สระแก้ว และทับหลังจากปราสาทหนองหงส์ จ.บุรีรัมย์ ซึ่งจัดแสดงอยู่ที่อาเซียน อาร์ท มิวเซียม นครซานฟรานซิสโก รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา โดยกรมศิลปากรได้ประสานงานผ่านกรมสารนิเทศกระทรวงการต่างประเทศ (กต.) ส่งหนังสือติดตามทวงคืนต่อสำนักงานสืบสวนเพื่อความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ สหรัฐ และส่งข้อมูลการศึกษาทางวิชาการพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยืนยันว่าโบราณวัตถุดังกล่าวมีถิ่นกำเนิดในไทย และได้ถูกลักลอบนำออกไปโดยผิดกฎหมาย โดยล่าสุดสถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส รายงานว่ามีแนวโน้มไปในทางที่ดีที่ทับหลังจากปราสาทเขาโล้น จ.สระแก้ว และทับหลังจากปราสาทหนองหงส์ จ.บุรีรัมย์ ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของสหรัฐ และทางอาเซียน อาร์ท มิวเซียม ยอมรับว่าทับหลังทั้ง 2 รายการเป็นกรรมสิทธิ์ของฝ่ายไทย ทั้งนี้ คาดว่ากระบวนการทางกฎหมายจะแล้วเสร็จราวเดือน มี.ค. 2564

อุปสมบทพระภิกษุสามเณร และบวชศีลจาริณี ภาคฤดูร้อน เฉลิมพระเกียรติ ประจำปี 2563 จำนวน 31 วัด รวมกว่า 330,000 บาท มาจัดทำถุงยังชีพ เพื่อมอบให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ชาวบ้าน และวัดบางส่วนของที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งข้อสังเกตว่า การดำเนินงานของสวจ.พิจิตร ส่อว่าจะมีลักษณะไม่ชอบมาพากล ในการส่งเจ้าหน้าที่มาประสานงานเพื่อขอคืนเงินโครงการบรรพชาอุปสมบทฯ รวมไปถึงเรื่องราคาสินค้าถุงยังชีพที่มีการจัดซื้อมาแจกจ่ายด้วย ขณะที่คำชี้แจงของผู้บริหารสวจ.พิจิตร ที่ยืนยันว่าการดำเนินงานโครงการนี้มีเจตนาบริสุทธิ์ วัดอุปสงฆ์สงฆ์เพื่อต้องการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างไรก็ตามทางวช. ได้มีการตรวจสอบพบว่า การกระทำดังกล่าวของสวจ.พิจิตร มีพฤติการณ์ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน

เทียวอุทยานฯ โบราณสถาน เข้าพิพิธภัณฑ์ศิลปวัตถุ ไหว้พระพุทธรูปงามจล

▶ 11

ลานบ้านกลางเมือง

๑ บุรพา โชติช่วง

ช่วงวันหยุดปีใหม่หลายคนใช้ชีวิตอยู่กับบ้าน ไม่อยากออกไปเที่ยว เพราะกลัวติดเชื้อโรคโควิด-19 กระนั้นก็ตามออกไปเที่ยวได้ เพียงแค่เราใส่ใจดูแลตัวเองด้วยวิธีปฏิบัติตามคำแนะนำของสาธารณสุข

สำหรับใครที่ชอบเที่ยวโบราณสถาน ชมศิลปวัตถุ ไหว้พระพุทธรูปงาม โบราณแล้ว ทางอุทยานประวัติศาสตร์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เปิดให้เข้าไปเที่ยวชมและไหว้พระ โดยกรมศิลปากรได้จัดกิจกรรมมอบความสุขปีใหม่ พุทธศักราช 2564 จากใจกรมศิลปากร พร้อมมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน สามารถเข้าชมและเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ได้โดยปลอดภัย ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วย

เปิดให้ประชาชนเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทั่วประเทศ และอุทยานประวัติศาสตร์ทั่วประเทศ โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมเข้าชมถึงวันที่ 3 มกราคม ทั้งนี้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทั่วประเทศจะนำพระพุทธรูปมรดกโบราณที่มีประวัติความเป็นมาและสร้างขึ้นตามคติอันเป็นมงคล มาประดิษฐานให้พุทธศาสนิกชนสักการบูชา เพื่อเป็นการเริ่มต้นปีใหม่ด้วยความป็นสิริมงคลตามแบบแผนประเพณีที่ดีงาม พร้อมชมโบราณวัตถุศิลป

เทียวอุทยานฯ โบราณสถาน เข้าพิพิธภัณฑ์ศิลปวัตถุ ไหว้พระพุทธรูปงามจล

วัตถุชิ้นเยี่ยมในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โบราณสถาน แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ ภายในอุทยานประวัติศาสตร์ 11 แห่ง ได้แก่

อุทยานฯ พระนครศรีอยุธยา อุทยานฯ สุโขทัย อุทยานฯ ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อุทยานฯ กำแพงเพชร อุทยานฯ พนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์

จึงขอความร่วมมือ ผู้เข้าชมโบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และไหว้พระวังหน้า ปฏิบัติตามคำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่อย่าง เคร่งครัด

อุทยานฯ พิมาย จังหวัดนครราชสีมา
อุทยานฯ พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี
อุทยานฯ เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี
อุทยานฯ ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
อุทยานฯ ภูพระบาท จังหวัดอุดรธานี และ
อุทยานฯ สดึกก้ออกรม จังหวัดสระแก้ว

อีกกิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนชาว
กรุงและชนกรุงจะเดินทางมาสักการะ
พระพุทธรูป ณ วังหน้า ของทุกปี ครั้ง

นี้กรมศิลปากรจัดพระปฏิมาแห่งแผ่นดิน
: ทศพุทธรูปมาวังหน้า อัญเชิญพระพุท
ปฏิมาโบราณ 10 องค์ ที่เก็บสงวนรักษา
ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โดยมีพระ
พุทธรูปลิงคี่ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำ
พระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า)
ประดิษฐานอยู่ ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์
เป็นประธาน และคัดสรรพระพุทธรูปอีก
9 องค์ ที่มีประวัติความเป็นมาเกี่ยว
เนื่องกับสมเด็จพระบรมราชเจ้า กรม
พระราชวังบวรสถานมงคล สมัยกรุง
รัตนโกสินทร์ มาประดิษฐานให้ประชาชน
ได้สักการบูชา เนื่องในเทศกาลขึ้นปีใหม่
ไปจนถึง 10 มกราคม ณ พระที่นั่งพุทไธ
สวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระ
นคร

ทั้งนี้ทุกกิจกรรม กรมศิลปากรได้
มีมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่
ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
หรือ COVID-19 ตามข้อกำหนดของ
สาธารณสุข จึงขอความร่วมมือผู้เข้าชม
โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธ
ภัณฑสถานแห่งชาติ และไหว้พระวังหน้า
ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่าง
เคร่งครัด

เพื่อสร้างความสุข เสริมสิริมงคล
ให้กับชีวิตในวาระแห่งการเริ่มต้นศักราช
ใหม่

จิปาถะวัฒนธรรม

👁️ หนามยอกอก

สวัสดิ์ปีใหม่ ศุกร์ที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2564 ปฏิทิน
จันทรคติ แรม 3 ค่ำ เดือนยี่ (2) ปีมะแม ขอให้ทุกท่านมีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บโดยเฉพาะโควิด-19 อยู่ได้อย่างกราย
ปฏิบัติตามข้อแนะนำสาธารณสุข ทั้งให้กำลังใจผู้ติดเชื้อให้รักษาหาย
ไวๆ แล้วพบกันสัปดาห์หน้า...๐๐..บูรณะ
ใหญ่ ภาพจิตรกรรม “ปุม่านยาม่าน
กระซิบรักบันลือโลก” วัดภูมินทร์ จ.น่าน
โดย นายประทีป เพ็งตะโก อธิบดีกรม
ศิลปากรลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโบราณสถาน
เมืองน่าน ช่วงที่ผ่านมา กล่าวว่า กลุ่ม
อนุรักษ์จิตรกรรมและประติมากรรม กอง
โบราณคดี ได้ลงพื้นที่สำรวจสภาพความ
เสียหายของภาพจิตรกรรมฝาผนังภายใน

ในพระอุโบสถวัดภูมินทร์ พบชั้นปูนฉาบชำรุดเป็นโพรง ภายในผนัง
กะเทาะ หลุดร่วง บริเวณที่ระดับพื้นอุโบสถจนถึงขอบหน้าต่างด้าน
ล่าง รอยร้าวบริเวณกรอบประตูและกรอบหน้าต่าง ตลอดจนรอยร้าว
อันตรายในบางบริเวณ ภาพจิตรกรรมมีคราบฝุ่นละอองจับหนา หยากไถ่
คราบทางน้ำไหล ชั้นรองพื้นดินสอพอง และชั้นสีของจิตรกรรมภายใน
ในชำรุดหลายตำแหน่ง มีรอยขีดเขียนด้วยดินสอ มีคราบสีหยด คราบ
น้ำปูน สภาพความชำรุดทั้งหมดนี้ อยู่ระดับพื้นถึงกรอบประตูด้านบน
คราบความชื้นที่ผนังโดยรอบอาคารภายในพระอุโบสถอย่างเห็นได้ชัด
นอกจากนี้มีการใช้ซีเมนต์ฉาบซ่อมในบาง บริเวณ ซึ่งมีความเสี่ยงที่
จะเกิดความเสียหายลุกลามมากยิ่งขึ้น จึงได้ให้มีการจัดทำแผนการ
อนุรักษ์โดยเร่งด่วน โดยใช้งบประมาณปี 2564 ในการดำเนินการงาน
อนุรักษ์จิตรกรรม ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้ นายสมัคร ทองลันทน์ นาย
ช่างศิลปกรรมอาวุโส และ น.ส.กรอุมา นุตะศรีนทร์ นักวิชาการช่าง
ศิลป์ชำนาญการพิเศษ เป็นผู้ควบคุมและลงมือปฏิบัติงานด้วยตัวเอง
มีกำหนดเริ่มดำเนินการในเดือน ก.พ. โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือน
ส.ค. 2564 อย่างไรก็ตาม ในช่วงการบูรณะ ได้สั่งการกันพื้นที่ให้แบ่ง
เป็นส่วนๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าไปชมภายในพระอุโบสถได้
และไม่ปิดให้เข้าชม ...๐๐..เรียนรู้ เด็กๆ กำลังให้ความสนใจงานปั้น

ดินเผา ส่วนหนึ่งของกิจกรรมฐานเรียนรู้งานมหกรรมมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เมื่อเร็วๆ นี้ โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมร่วมกับจังหวัดพิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร และเครือข่ายงานวัฒนธรรมภาคเหนือ

ในการอนุรักษ์ สืบทอด พื้นฟูองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาของชุมชนเพิ่มศักยภาพนำไปสู่ความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทย

สืบศาสตร์ สานศิลป์ ศิลปินแห่งชาติสัญจรเมืองสองแคว

ร่วมสมัย

๑ ชะมวง พุกขาลิน

นำภาพบรรยายภาคศิลปินแห่งชาติสัญจร ทำกิจกรรมสืบศาสตร์ สานศิลป์ ให้เยาวชนรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ได้สัมผัสเรียนรู้ประสบการณ์การสร้างสรรคงานศิลปะ

เป็นความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สวธ.) กับจังหวัดพิษณุโลก จัดกิจกรรมโครงการสืบศาสตร์ สานศิลป์ (ศิลปินแห่งชาติสัญจร) ณ ศูนย์แสดงนิทรรศการและการจัดประชุมนานาชาติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมหาวิทยาลัยนเรศวร ช่วงวันที่ 23 ธันวาคม 2563 ภายใต้อามาตรการป้องกัน Covid-19

กิจกรรมประกอบด้วยฐานการเรียนรู้งานศิลป์ในสาขาต่างๆ ทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ และศิลปะการแสดง วิทยากรโดยศิลปินแห่งชาติ ได้แก่ ศาสตราจารย์เดชา วราชน ศ.เกียรติ

คุณ ดร.ปรีชา เกาทอง นายธงชัย
รักปทุม นายศราวุธ ดวงจำปา นาย
ปัญญา วิจินธนสาร ศ.เกียรติคุณวิชัย
สิทธิรัตน์นายวรนนท์ ชัชวาลทิพากร
นางชมัยกร บางคมบาง นายจำลอง
ฝั่งชลจิตร นายสถาพร ศรีสังข์ นาย
ไพวรินทร์ ขาวงาม ศ.ธัญญา สังข
พันธ์านนท์ นายกิตติศักดิ์ มีสมสืบ
นายประยงค์ ชื่นเย็น นายธนีสร์ ศรี
กลิ่นดี นายวิรัช อยู่ถาวร นายวินัย
พันธุ์รักษ์ นางรจนา พวงประยงค์
นายชนประคัลภ์ จันทร์เรือง นางสาว
วนิดา พึ่งสุนทร และผู้ทรงคุณวุฒิใน
แต่ละสาขา

โครงการสืบศาสตร์ สานศิลป์
(ศิลปินแห่งชาติสัญจร) ถือเป็นโครง
การที่เปิดโอกาสดีๆ ให้เยาวชน ผู้รัก
งานศิลปะในส่วนภูมิภาคของประเท
ศไทยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ
รับการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับ
การสร้างสรรคงานศิลปะ เทคนิค วิธ
ีการต่างๆ จากบรรดาศิลปินแห่งชาติ
และผู้ทรงคุณวุฒิอย่างใกล้ชิด พร้อม
ทั้งได้ชมผลงานศิลปะที่นำมาจัดแสดง
นิทรรศการให้ชมกว่า 30 ผลงาน ซึ่ง
สามารถนำไปเป็นแรงบันดาลใจและ
ต่อยอดสร้างงานอันเป็นเอกลักษณ์
ของตนเองได้ ที่ผ่านมามีได้รับความ
สนใจจากน้องๆ ในสถาบันการศึกษา
ต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมโครงการนี้

**สืบศาสตร์ สานศิลป์กับศิลปิน
แห่งชาติสัญจร**

มติชน สุดสัปดาห์

Matchweek Weekend
Circulation: 500,000
Ad Rate: 480

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 1 - พฤหัสบดี 7 มกราคม 2564

ปีที่: 41

ฉบับที่: 2107

หน้า: 78(กลาง)

Col.Inch: 96.37

Ad Value: 46,257.60

PRValue (x3): 138,772.80

คลิ๊ป: สีสี่

คอลัมน์: ปริศนาโบราณคดี: 'พระแชกคำ' ไยจิงโยงตำนานให้ไกล ถึงพระนางจามเทวี?

ปริศนาโบราณคดี

เพ็ญสุภา สุขคตะ

ที่ วัดคฤหบดี แถวสะพานพระราม 8 ฝั่งธนบุรี มี "พระแชกคำ" หรือเขียนแบบภาษาล้านนา-ล้านช้างว่า "พระแชกคำ" ประดิษฐานภายในพระอุโบสถ "พระแชกคำ" นี่เป็นหนึ่งในบรรดาพระพุทธรูปสำคัญหลายองค์ของล้านนาที่ถูกขนย้ายไปไว้ที่เมืองหลวงพระบางโดยพระญาไชยเชษฐาธิราช (พระไชยเชษฐา) ในช่วงปลายราชวงศ์มังราย

ชาวล้านนาไม่ค่อยรู้จักพระพุทธรูปองค์นี้มากนัก เหตุที่เป็นพระพุทธรูปภูมิที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ พระแก้วมรกต และพระแก้วขาวเสด็จมณี ที่ถูกพระไชยเชษฐาขนย้ายไว้ที่ล้านช้างในคราวเดียวกัน

สิ่งที่น่าประหลาดใจอย่างมากก็คือ ด้านหน้าวิหาร วัดคฤหบดีมีอนุสาวรีย์พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรทริภุญไชย (ทราบมาว่าผู้สร้างรูปปั้นนี้คืออดีตเจ้าอาวาสรูปก่อนซึ่งเป็นชาวเชียงใหม่) พร้อมป้ายคำบรรยายที่สรุปใจความได้ว่า

"พระแชกคำสร้างโดยพระนางจามเทวี ขณะที่พระนางกำลังหล่อพระพุทธรูปสามองค์เพื่อถวายแด่พระชนก ชนนี้ และตัวพระองค์เองอยู่นั้น พลันเกิดปาฏิหาริย์มีพระพุทธรูปทองคำเปล่งแสงแทรกขึ้นมาองค์หนึ่งท่ามกลางกลุ่มควัน ทำให้พระองค์นั้นได้รับการขนานนามว่า 'พระแชก' (แชก) คำ"

ป้ายวัดในอุโบสถยังระบุอีกว่า พระแชกคำองค์นี้ เจ้าพระยาศรีสุทนต์ (สิงห์ สิงหเสนี) นำมาถวายรัชกาลที่ 3 ช่วงที่ขึ้นไปปราบพระยาเชษฐา (เจ้าอนุวงศ์) ต่อมารัชกาลที่ 3 พระราชทานให้พระยาพรหมมนตรี (ภู) นำมาประดิษฐานเป็นพระประธานที่วัดแห่งนี้

โจทย์ที่ दिलันขอเชิญชวนให้ช่วยกันขบคิดมีอยู่ 3 ข้อ ข้อแรก ใครสร้างพระแชกคำกันแน่ พุทธศิลป์ของพระพุทธรูปองค์นี้ถ้าถึงพระนางจามเทวีจริงหรือไม่?

ข้อสอง มีเอกสารใดบ้างที่พระไชยเชษฐาธิราชได้อัญเชิญพระแชกคำไปยังล้านช้างบ้างไหม?

ข้อสาม การนำพระแชกคำจากล้านช้างสู่สยามในสมัยรัชกาลที่ 3 มีเหตุการณ์ใดความเป็นมาอย่างไรเกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปภูมิองค์อื่นใดด้วยหรือไม่?

พระแชกคำ พุทธศิลป์สมัยใด?

! เมื่อพิเคราะห์วิเคราะห์พุทธศิลป์ของ "พระแชกคำ" แล้วพบว่า "ไม่ใช่รูปแบบศิลปะสมัยทริภุญไชยตอนต้นที่สร้างโดยพระนางจามเทวีอย่างแน่นอน"

'พระแชกคำ' ไยจิงโยงตำนานให้ไกล ถึงพระนางจามเทวี?

เนื่องจากเป็นพระพุทธรูปที่มีพระพักตร์กลม พระวรกายสั้น พระมิ่งสาเป็นมัตตา มองมุมหนึ่งคล้ายกับ "พระชนมดัมมสถุลช่วงนครศรีธรรมราช" ทำนั้งแปลกพิเศษ ไม่ใช่ทั้งขัดสมาธิเพชร และไม่ใช่ทั้งขัดสมาธิราบ มีการหักพระขงฆ์เป็นเส้นโค้งงอตอนกลาง

ไม่มีลักษณะใดเลยที่สะท้อนให้เห็นถึงลีลาของศิลปะแบบทริภุญไชย ไม่ว่าเนื้อวัสดุ ด้วยยุคทริภุญไชยไม่ได้รุ่มรวยทองคำ หากจะมีการหล่อพระลัทธิอยู่บ้าง เนื้อลัทธิของทริภุญไชยก็สีเข้มอมดำ อีกทั้งพระพักตร์พระพุทธรูปทริภุญไชยก็ออกเหลี่ยมมากกว่ากลม แบนมากกว่านูน ข้างต้องมีพระมิ่งสาอีกด้วย

พระทริภุญไชยวรกายออบบาง แขนงออกโค้งๆ ชายสังฆาฎิก็ได้พาดเป็นเส้นเรียวยาวแบบนี้ ลีลาทำนั้ง การกระดกนิ้วพระหัตถ์ ไม่มีเค้าของพุทธศิลป์ทริภุญไชยแม้แต่น้อยนิด

ศาสตราจารย์ ดร.พิริยะ ไกรฤกษ์ กำหนดอายุพระแชกคำไว้ในหนังสือ "ลักษณะไทย : พระพุทธรูปภูมิ" ว่าอยู่ในช่วงครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง พ.ศ.2050-2100) โดยอาจารย์พิริยะมองว่า ช่วงนั้นเป็นช่วงเวลาที่บ้านสกุลช่างของล้านนาและสุโขทัยได้รับอิทธิพลพระชนมดัมมของนครศรีธรรมราชผ่านขึ้นมาจากอาณาจักรอยุธยา

จึงได้ข้อสรุปว่า พระแชกคำน่าจะสร้างขึ้นราวสมัยพระเมืองแก้ว กษัตริย์ล้านนาลำดับที่ 11 ลงมา (เนื่องจาก พ.ศ.2050 ปีที่อาจารย์พิริยะกำหนดอายุจุดเริ่มต้นของพระพุทธรูป ตรงกับสมัยพระเมืองแก้ว) และแน่นอนว่าต้องสร้างก่อนสมัยพระไชยเชษฐา

ระหว่างรัชสมัยของพระเมืองแก้วจนถึงพระไชยเชษฐา พบว่ามีกษัตริย์ที่คั่นอยู่ 3 รัชกาลคือลำดับที่ 12-14 ได้แก่ 1.พระเมืองเกษเกล้า (ตาของพระไชยเชษฐา) 2.ท้าวชายคำ (ลุงของพระไชยเชษฐา) 3.พระนางเจ้าจिरประภามหาเทวี (ยายของพระไชยเชษฐา)

ไม่รัชกาลใดที่รัชกาลหนึ่ง

พระญาโพธิสาลราช

กับพระแชกคำ

! เรื่องราวของ "พระแชกคำ" ปรากฏในเอกสารฝ่ายล้านนาล้านน้อยมาก

เล่มที่รู้จักกันดีคือ พงศาวดารโยนก เขียนโดยพระยาประชาภิจักรจักร (แช่ม บุนนาค) ระบุถึงเหตุการณ์ในช่วงที่พระไชยเชษฐานำพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองล้านนาจากเชียงใหม่ไปไว้ที่หลวงพระบางในปี พ.ศ. 2091 หลายองค์

หนึ่งในนั้นมีชื่อของพระแชกคำอยู่ด้วย "พระอุปโยราช (หมายถึงพระไชยเชษฐา) ผู้ครองนครเชียงใหม่ ดำริเล็ดจกกลับไปกรุงล้านช้าง เพื่อจัดการศพพระบิดาและมุ่งหมายจะได้สืบสันตติวงศ์ในล้านช้าง ไม่คิดว่าจะได้กลับคืนมาเมืองเชียงใหม่อีก จึงได้เก็บรวบรวมสรรพของวิเศษต่างๆ ในนครพิงค์เชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่พอพระทัยเอาไปเสียดด้วย

คือได้อัญเชิญเอาพระมหามณีรัตนปฏิมากรแก้วมรกต พระจันทร์รัตนแก้วขาวกรุงละโว้ (เสด็จมณี) พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ พระแชกคำ และพระอื่นๆ พาไปนครหลวงพระบาง"

ข้อความนี้ขัดแย้งกับตำนานพงศาวดารฝ่ายล้านช้าง

มติชน สุดสัปดาห์

Matchon Weekend
Circulation: 500,000
Ad Rate: 480

Section: First Section/-

วันที่: ศุกร์ 1 - พุธสัปดาห์ 7 มกราคม 2564

ปีที่: 41

ฉบับที่: 2107

หน้า: 78(กลาง)

Col.Inch: 96.37

Ad Value: 46,257.60

PRValue (x3): 138,772.80

ศิลป์: สีสี่

คอลัมน์: ปริศนาโบราณคดี: 'พระแชกคำ' ไยจึงโยงตำนานให้ไกล ถึงพระนางจามเทวี?

ที่แม้จะยอมรับว่า พระแก้วมรกตได้มาจากล้านนาที่จริง แต่พระแชกคำเป็นสิ่งที่ได้มาเองโดยอัครราชย์ในสมัยพระญาโพธิ์สาลราช (พระราชบิดาของพระไชยเชษฐา) หาได้สร้างขึ้นในเมืองเชียงใหม่อะไรแต่อย่างใดไม่

ตำนานพระแก้วมรกตฉบับล้านช้างได้กล่าวไว้ว่า

"พระญาโพธิ์สาลราช ครองราชสมบัติในเมืองศรีสัตนาคนหุตแทนพระราชบิดาคือพระญาวิฑูรราช อยู่ไปข้างหน้าแต่หนึ่งจึง "แชกคำเจ้า" เสด็จมาในอากาศ แสดงปาฏิหาริย์ มาตั้งอยู่ในเมฆนครนั้นแล พระญาโพธิ์สาลราชให้คนหุงปวงทำการฉลองบูชาพระแชกคำเจ้า จึงโปรดให้สร้างปราสาทเป็นที่ประดิษฐานในนครหลวงพระบาง"

หากตำนานนี้เป็นจริง คำถามที่ตามมาคือ แล้วใครเล่าเป็นผู้นำพระแชกคำของพระองค์ไปไว้ที่ล้านนา เพียงชั่วพริบตาเดียว โดยไม่มีรัชกาลใดคั่น ก่อนที่พระไชยเชษฐาราชบุตรจกนาล้อมล้านช้างอีกครั้ง?

หรือว่า พงศาวดารโยนกให้ข้อมูลผิด? เพราะตำนานพระแก้วมรกตฝ่ายล้านช้างยังพรรณนาต่อไปว่า

"เมื่อพระไชยเชษฐาอัญเชิญพระรัตนปฏิมาแก้วมรกตจากเมืองเชียงใหม่มายังเมืองหลวงพระบางแล้ว ก็นำไปประดิษฐานในปราสาทหลังเดียวกันกับพระแชกคำที่ได้มาตั้งแต่สมัยพระญาโพธิ์สาลราช ครั้นย้ายราชธานีไปที่นครเวียงจันทน์ในปี 2103 ก็อัญเชิญพระแชกคำไปไว้ที่นั่นพร้อมทั้งพระรัตนปฏิมาและพระบาง"

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า พุทธศิลป์ประมุขตัวไม่ใช่พระพุทธรูปสกุลช่างล้านช้าง แต่เป็นรูปแบบ "พระสิงห์ผสมพระขนมต้ม" อย่งไรเสีย พระแชกคำจึงควรเป็นพระพุทธรูปที่สร้างในดินแดนล้านนามากกว่า

ในที่สุด ดิฉันพบคำตอบจากหนังสือ "พุทธศิลป์ปะลา" ของ ผศ.สงวน รอดบุญ พิมพ์ปี 2526 พบว่า ข้อมูลที่มีความเชื่อถือ ในฐานะที่ทำอาจารย์สงวนเคยใช้ชีวิตรับราชการในประเทศลาวนานกว่า 30 ปี โดยท่านได้กล่าวว่า

"พ.ศ.2077 พระเมืองเกดเกล้า กษัตริย์แห่งนครเชียงใหม่มุ่งจัดส่งคณะทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับอาณาจักรล้านช้าง พร้อมกับส่งพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ "พระแทรกคำ" และส่งพระราชธิดามีพระนามว่า 'เจ้าหญิงยอดคำทิพ' ขึ้นไปถวายพระญาโพธิ์สาลราช พระญาโพธิ์สาลราชทรงพอพระราชหฤทัยเป็นนิตย์ยิ่ง โปรดให้สร้าง 'หอพระแทรกคำ' ขึ้นในพระราชวัง และทรงสถาปนาเจ้าหญิงยอดคำทิพขึ้นเป็นเอกอัครมเหสี (คน

ทั่วไปเรียก 'พระนางหอลง')"

สรุปแล้ว มีเอกสารเพียงเล่มเดียว (ที่สืบค้นพบ ณ ตอนนั้น) คือพงศาวดารโยนก ที่ระบุว่าพระไชยเชษฐาเป็นผู้นำพระแชกคำจากเชียงใหม่อะไรไปหลวงพระบาง

แต่เอกสารที่เหลือทั้งหมด ระบุว่าพระแชกคำประดิษฐานอยู่ที่เมืองหลวงพระบางตั้งแต่สมัยพระญาโพธิ์สาลราชแล้ว เพียงแต่ผู้อ่านจะเชื่อเวอร์ชันไหน 1. ได้มาโดยปาฏิหาริย์ 2. ได้มาจากล้านนาโดยพระเมืองเกษเกล้าถวายให้พร้อมทั้งนางยอดคำทิพ

พระแชกคำหรือพระแช่คำ?

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 เรียกเรียงโดยเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี ฉบับจัดพิมพ์โดยกรมศิลปากรปี 2547 หน้า 27 เรียก "พระแชกคำ" ว่า "พระแช่คำ"

ในตอนที่ได้กล่าวถึง เหตุการณ์ช่วงรัชกาลที่ 3 ส่งพระเจ้านั่งยาเธอ 2 พระองค์คือ กรมหมื่นสุรินทรรักษ์ และกรมหมื่นรักษนครเสด็จไปปฏิบัติราชการที่นครเวียงจันทน์ พระเจ้านั่งยาเธอทั้ง 2 พระองค์ได้กราบบังคมทูลเกี่ยวกับเรื่องพระพุทธรูปที่ยึดมาได้ว่า

"อนึ่ง พระพุทธรูปล้ารับเมืองเวียงจันทน์ พระบางหายไป ว่าข้าพระพาเอาไปฝังเสีย สืบหาไม่ได้ ได้แต่พระเสริม พระใส พระสุก พระแช่คำ พระแก่นจันทน์ พระสรองนำ พระเงินหล่อ พระเงินมุ รวม 9 พระองค์ แต่จะเอาลงไปกรุงเทพฯได้แต่พระแช่คำองค์ 1 ได้พระบรมสารีริกธาตุบรรจุไว้ในพระแช่คำ 100 องค์ กับได้พระเจ้าผลสมหน้าตัก 20 นิ้ว องค์ 1..."

ส่วนพระพุทธรูปที่มีได้คิดจะจัดส่งไปกรุงเทพฯ (พระเสริม พระใส พระสุก ฯลฯ) พระเจ้านั่งยาเธอทั้ง 2 พระองค์ได้ทูลพระเจดีย์ขึ้น ณ ค่ายหลวงเมืองพันพร้าวเหนือวัด เรียกพระเจดีย์ปราบเวียง แล้วนำพระพุทธรูปบรรจุไว้

ต่อมาไม่นาน เจ้าพระยาราชสุภาวดีว่าที่สมุหนายกได้ไปเวียงจันทน์ สืบหาพระบางจนพบจึงได้นำพระบางกลับมากองกรุงเทพฯ ขอความตอนนั้นสอดคล้องกับ "หมายรับสั่ง ร.3 จ.ศ.1189 เลขที่ 3" เรื่อง อัญเชิญพระบรมธาตุพระบาง พระแชกคำ พระฉันสมอจากเวียงจันทน์ส่งมากองกรุงเทพฯ

"ด้วยพระยารักษ์มณฑลเศียรรับพระราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระบรมธาตุ 1

พระพุทธรูป 3 องค์คือ พระบาง 1 พระแชกคำ 1 พระฉันสมอ 1 ซึ่งอาราธนาลงมาแต่เวียงจันทน์นั้น บัดนี้ลงมาถึงกรุงเทพฯแล้ว จะได้นำไปรับลงมาไว้ ณ วัดเขียนตรงข้ามวัดเขมาขาม ... ให้จัดกระบวนแห่ทางชลมารคไปรับ จากนั้นจัดกระบวนแห่ทางสถลมารค เข้าสู่วิหารนาถในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม"

เห็นได้ว่าเอกสารสมัยรัชกาลที่ 3 สองฉบับ แม้จะเขียนรวมสมัยกัน กลับเรียกพระแชกคำต่างกัน การปรากฏคำว่า "พระแช่คำ" ก็ไม่ใช่สิ่งที่ควรมองข้าม น่าคิดไม่น้อยทีเดียว เนื่องจากคำว่า "แช่/แช้/แช้ว" ก็เป็นคำที่มีความหมายต่อพระสกุลช่างล้านนาเช่นเดียวกัน หมายถึงการหล่อแยกชิ้นส่วนแล้วใช้เดือยหรือเส้นขี้เถ้าติดประกอบกัน

สอดคล้องกับข้อมูลของทางวัดคฤหบดีที่ระบุว่า ภายในพระแชกคำมีการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ 9 องค์ อันเป็นตัวเลขที่ตรงกันกับการใส่เดือยหรือเส้น 9 จุด ณ หมุดหมายที่บรรจุพระธาตุตามส่วนต่างๆ ของ "พระแสนล้านนา"

นอกจากนี้ การที่พระเจ้านั่งยาเธอทั้ง 2 พระองค์กล่าวว่า สามารถนำพระบรมสารีริกธาตุบรรจุไว้ในพระแช่คำได้ถึง 100 องค์นั้น (ทั้งที่พระแชกคำหน้าตักกว้างเพียง 18 นิ้ว) นั้นย่อมหมายความว่า พระแชกคำน่าจะหล่อแบบแยกส่วนจึงสามารถถอดสลักนำพระธาตุมาบรรจุได้โดยง่าย

ไม่ว่าจะเป็น "พระแชกคำ" หรือ "พระแช่คำ" ก็ตามที แต่เอกสารทุกฉบับกล่าวตรงกันว่า การเข้ามาสู่กรุงเทพฯ ของพระพุทธรูปปฏิมาองค์นี้ เป็นการมาพร้อมกันหรือในระยะเวลาไล่เลี่ยกันกับพระบาง และพระฉันสมอ

ต่อมา ทางสยามได้ส่งคืนพระบางให้กับนครเวียงจันทน์ ส่วนพระฉันสมอประดิษฐาน ณ วัดอัมพรสวรรค์

สรุปว่า เส้นทางการพระแชกคำไม่มีอะไรที่เกี่ยวข้องกับพระนางจามเทวี ความน่าจะเป็นคือสร้างโดยพระเมืองเกษเกล้า ถวายให้พระญาโพธิ์สาลราช ส่วนพระไชยเชษฐาเป็นผู้ย้ายจากเมืองหลวงพระบางไปยังเวียงจันทน์ ในที่สุดพระเจ้านั่งยาเธอทั้ง 2 พระองค์ก็เป็นผู้นำมาถวายแด่รัชกาลที่ 3 ●